OOST POST

SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 57 ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . . ƒ 7.50
" " " " Java. . . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " " Nederland. . . . . " 12.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag en Donderdag.*

MAANDAG 19 JULIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 2.— voor elke TIEN WOORDEN: behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

BESCHOUWING DER MIDDELEN, WELKE KUNNEN LEIDEN, OM DE ONTWIKKELING DER ZEDELIJKE EN STOFFELIJKE BELANGEN DER BUITENBEZITTINGEN IN NEDERLANDSCH INDIE, IN VERBAND MET DIE VAN HET MOEDERLAND TE BEVORDEREN.

Na het eerste gedeelte van hare taak volbragt te hebben, en haar gevoelen omtrent de ontworpene plannen, aangaande kolonisatie en landverhuizing naar Nederlandsch Oost-Indie, aan de Regering te hebben kenbaar gemaakt, gaat de Staats-commissie over tot de behandeling van het tweede gedeelte van hare taak. namelijk aanwijzing der middelen, welke, afgescheiden van de ontworpene plannen tot kolonisatie en landverhuizing. kunnen leiden om de buitenbezittingen tot meerder zedelijke zoowel als stoffelijke ontwikkeling op te voeren

Ons kort bestek laat niet toe eene omstandige beschrijving te geven van alle de middelen door de commissie in haar belangrijk Staatsstuk besproken, en nemen wij dus aan het slot van dit blad een stuk op van den Heer F. H. VAN VLISSINGEN, waarin het oordeel van de ontwerpers van het kolonisatie plan over den arbeid der Staats-commissie op vrijmoedige en bescheidene wijze wordt te kennen gegeven, en dat tevens den korten inhoud van het tweede gedeelte van het verslag zal doen kennen.

Dat de Staats-commissie ten zeerste is ingenomen met de bedoelingen der adressanten, om onze buitenbezittingen tot meerdere ontwikkeling te brengen, ook door dezelven open te stellen voor den particulieren ondernemings geest, door middel van Nederlandsch kapitaal en door aanwending van Nederlandsch talent, al zij het met de hulp van Inlandsche arbeiders, moge blijken uit de volgende zinsneden, waarmede hare beschouwingen aanvangen:

„Staatspligt en staatsbelang dringen er als om strijd op aan, dat Uwer Majesteits Regering ook in dit opzigt aan hare hooge roeping voldoe, en dat zij op den reeds ingeslagen weg stelselmatig, krachtdadig en onafgebroken voortga.

Heeft Nederland aan den moed en de geestkracht van een groot voorgeslacht het bezit dier uitgestrekte en rijke eilanden in den Indischen Archipel te danken, welke de schoonste parel aan Uwer Majesteits kroon uitmaken, en ons in de rij der volkeren, zoo al geene eerste, dan toch nog altijd eene voorname plaats doen bekleeden: met gepasten nationalen trots moge het worden vermeld, dat nimmer voor onze Oost-Indische bezittingen meer werd gedaan, dan sedert de laatste 25 jaren het geval was; maar ook nimmer hebben overzeesche bezittingen, in welken tijd of van welken Staat ook, meer regtstreeksche en zijdelingsche voordeelen opgeleverd dan de onze. Daardoor is Nederland, hoe ook geteisterd door de groote staatkundige gebeurtenissen gedurende meer dan eene halve eeuw, toch in staat geweest, zijne staatkundige zelfstandigheid met eer te handhaven en met onkreukbare goede trouw aan alle op den Staat klevende verbindtenissen en verpligtingen te voldoen, en de zware lasten te dragen, welke het gevolg waren dier langdurige beroeringen. Het waren voornamelijk de baten, welke van het eiland Java verkregen worden, die daartoe de middelen opleverden Geen wonder — en wij erkennen en prijzen het als zoodanig — dat eene wijze en voorzigtige Regering in de dringende behoeften van het Moederland in de eerste plaats wilde voorzien, en dat zij aanvankelijk bij de invoering van een stelsel, waarvan die vruchten verwacht werden, het meest hare aandacht en hare zorgen aan dat eiland toewijdde, en beducht was de middelen tot vestiging en uitbreiding, voor dat stelsel benoodigd, tot de ontwikkeling van de overige eilanden in den Archipel af te leiden Te regt oordeelde zij, en dit zal dan ook toekomstig nimmer uit het oog worden verloren, dat Java het middenpunt en de kracht van onze bezittingen in den Archipel is, en dat de ontwikkeling der buiten-bezittingen altijd in zekere mate aan de behoeften van die hoofdbezitting ondergeschikt moet zijn.

Het mag niet miskend, maar moet met dankbaarheid erkend worden, dat, naar gelang de geldelijke omstandigheden des lands dit meer en meer toelieten, de aandacht der Regering ook meer op de buitenbezittingen gevestigd is en aan deze van lieverlede meer ten koste gelegd werd. De Staat-Commissie herinnert hier — om slechts eenige voorbeelden ten bewijze aan te halen — aan het onderzoeken van vele eilanden en streken, nog slechts zeer oppervlakkig bekend, zoo wel door daartoe bestemde ambtenaren en officieren als wetenschappelijke mannen; voorts aan het meer en meer opnemen en in kaart brengen van de even weinig bekende als gevaarlijke vaarwaters; aan de belangrijke uitbreiding van oorlogs-stoomschepen tot uitroeijing van den zeeroof en tot meer geregelde en versnelde gemeenschap tusschen die buiten-bezittingen en Java; aan het opsporen en ontginnen van van steenkolen-mijnen en aan het benoemen en opleiden van ingenieurs voor het mijn- en het boschwezen, aan het herstellen van het geschokt gezag, daar waar het ten gevolge van het voorafgaande stelsel van onthouding verflaauwd of miskend was; aan de verdubbeling der tin-exploitatie op Banka; aan de weldadige hervormingen op Sumatra, op Borneo, op Menado en elders ingevoerd; aan het verklaren van Makassar en de voornaamste hoofdplaatsen in de Molukken tot vrijhavens. Maar hoeveel ook reeds is verrigt, op een veld, waar de grenspalen zoo verre uiteenliggen, blijft er nog veel meer te doen over. Al het hiervoren kortelijk opgesomde sluit een tijdvak van voorbereiding af, waarop moet worden voortgebouwd, en een zamenhangend stelsel van verdere ontwikkeling in de naaste toekomst moet volgen.

Opmerkelijk is de zamenloop van vele groote gebeurtenissen, welke allen de aandacht en belangstelling meer en meer op het oosten van Azie zamentrekken. Het door de Nederlanders ontdekte maar verwaarloosde vijfde werelddeel, Australie, wordt — met een' spoed, die alleen door het magtige beweegmiddel, den stoom, en de aantrekking van het goud te verklaren is — door het Anglo-Saxische en Germaansche ras bevolkt; — het tot dusverre afgeslotene Japansche Rijk zal spoedig zwichten voor den drang die van allerwege wordt uitgeoefend, en zich voor het wereldverkeer en den wereldhandel openen; — het Chinesche Rijk gaat onder zijne overbevolking gebukt, en door inwendige beroeringen geteisterd, is het bovendien in eenen oorlog met Groot-Brittannie en andere

---

DE KANDIDAAT VRIJMETSELAAR.

> Suche nicht verborgne Weihe!
> Unter'm Schleier lass das Starre!
> Willst du leben, guter Narre:
> Sieh nur hinter dich in 's Freie
>
> *Goethe.*

Zucht naar de kennis van het geheimzinnige of onbekende is een onmiskenbare karaktertrek, die, van het eerste menschenpaar af, tot den huidigen oogenblik toe, door alle handelingen van den sterveling heenstraalde. De wereld moge in hare ontelbare voortbrengselen hem de veelvuldigste afwisselingen aanbieden, en zijnen onderzoekenden geest een onafzienbaar veld der heiligste natuurgewrochten opleveren; — onbevredigd sluit hij zijn oog voor den glans dezer aardsche schoonheden, om het naar het onbekende starrenheir te rigten, en zich in het wezen van onbekende ligchamen te verliezen. Het is den botanist niet genoeg, zich met het millioenental planten en bloemen bezig te houden, wier kunstig maaksel, schitterende kleuren en heerlijke geur onder zijn bereik opgroeijen, en wier oneindige verscheidenheid hem de ruimste stof tot levenslange nasporing geven; maar, onvoldaan met de pracht dezer sieraden eener milde schepping, klautert hij, met levensgevaar, de steile toppen der in nevelen gehulde rotsen en bergen op, of daalt in een verstikkenden afgrond neêr, om dáár het schrale en onoogelijk halmpje of spruitje te bespieden, dat de natuur aan het oog der menschen onttrokken waande, en daarom met stiefmoederlijke hand bedeeld had. Het kan den wijsgeer niet bevredigen, zijn vorschenden blik in het menschelijke hart te werpen, en de onuitputbare bron te peilen, die hieruit voor zijn onderzoek voortvloeit; het kan hem niet bevredigen, de grootsche uitwerkselen eener albesturende magt te bewonderen, en die tot onderwerpen zijner diepzinnige overwegingen te maken, neen, hij gaat verder, en voert zijn geest liever in de onbekende gewesten eener eeuwige onbegrijpelijkheid, dan in de eenvoudige omtrekken eener duidelijke aanschouwing.

Stel u eene met menschen volgepropte zaal voor, waar de schitterendste kostumes, de fraaiste figuren, de aanzienlijkste personen uw oog verblinden, uwe opmerking boeijen, uwe gedachten bezig houden en u de ruimste stof tot tevredenheid en vermaak geven, waarbij u niets te wenschen overblijft. Verbeeld u, op het einde der zaal, een gordijn, waarachter men een gestadige en duidelijke beweging ziet, en waartoe de toegang door een traliehek afgesloten is Wat zal dan meer uwe aandacht gaande houden: óf het gewemel der schitterende menigte, óf de zachte schuddingen van het geheimzinnige gordijn? Beken het maar; dit laatste; en toch was het niets anders dan een masque om de bedienden te bedekken, die, door een onzigtbaar raam in den muur, het buffet telkens van ververschingen voorzagen, zonder dat de genoodigden zulks zouden kunnen merken. Zijt gij wel eens in een wassenbeeldenspel geweest, Lezer? Welnu, dan hebt gij opgemerkt, dat, in spijt der verrassende groepen, der verschrikkelijke tooneelen, der afschuwelijkste voorstellingen, waarop men uwe verbeelding vergastte, de borst te heviger begon te kloppen, uw tred zich onwillekeurig verhaastte, uw verlangen hoe langer zoo brandender werd, om een blik achter het geheimzinnige gordijn te werpen, dat een beeld voor u verbergt, hetwelk naauwelijks uwe aandacht zou getrokken hebben, als het even als de andere beelden in de opene rij gerangschikt was. Zoo voldoende kan het heden nooit zijn, of begeerig zien wij naar den dag van morgen uit, en datgene, wat wij niet kennen, en daarom juist de minste punten van aantrekking voor ons zou moeten hebben, is meest altijd het best in staat, den stroom onzer begeerlijkheid buiten zijne oevers te drijven.

Het was dan ook dit euvel, waarvan wij getracht hebben, zoo even eene onvolmaakte beschrijving te geven, dat den Heer WIERDE (zoo zullen wij onzen held noemen) mank deed gaan, en dat in hem voornamelijk den lust opwekte, om in het genootschap der vrijmetselaren opgenomen te worden; een genootschap, dat voor hem zoo veel aantrekkelijks had, en waarin hij meende geheel en al te huis te behooren.

Alvorens echter tot de nadere bijzonderheden van dit verhaal over te gaan, moeten wij den lezer eerst bekend maken met WIERDE, ten einde het onwaarschijnlijke dezer gebeurtenis meer dan waarschijnlijk te maken.

LEVENSSCHETS VAN H. P. WIERDE.

Geboren op eene eenzaam gelegen landhoeve in eene der land provinciën (men vergeve mij deze laatste, onlangs in de Volksvertegenwoordiging zoo zeer gewraakte uitdrukking), ging zijn kindsche leeftijd de grenzen eener eenvoudige, boersche opvoeding, geen haar breed te buiten. Bij

Staten gewikkeld. In Bengalen, Hindostan en andere gedeelten van de Britsche bezittingen in Azie, is een veel omvattende opstand uitgebroken, waarvan de gevolgen zich nog lang kunnen doen gevoelen; — in Perzie is de vrede ook gestoord geweest en naauwelijks hersteld. Te midden van al die Rijken liggen onbe zezittingen, en al neemt men aan, dat zij den invloed en de terugwerking van al die gebeurtenissen zullen ontgaan, toch is het zeker dat zij meer en meer in aanraking moeten komen met elementen daar buiten gelegen. En al neemt men verder aan, dat geen der met Nederland bevriende Rijken de hand zal slaan aan het erkend eigendom van den Staat, dan toch moet men de mogelijkheid niet ontkennen, dat het voorbeeld van stoute gelukzoekers, die in hunne pogingen in meerdere of mindere mate geslaagd zijn, navolging zal vinden, en bedenken, dat onze bezittingen, daar waar het Nederlandsche gezag niet daadwerkelijk gevestigd is, open en bloot staan voor het indringen van lieden, die weinig kiesch zijn in de keus der middelen om hun doelwit te bereiken. Zoodanige inmenging zou de Nederlandsche Regering al ligt in moeijelijke verwikkeling kunnen brengen, hetzij met de Regering der landen, waarvan zij onderdanen zijn, hetzij met de inlandsche bevolking en hare hoofden. Daartegen strekt een titel van souvereiniteit of suzereiniteit op den duur niet tot genoegzamen waarborg; maar is alleen het feit van werkelijk bezit, gepaard met magts-oefening, afdoende.

Hoe stellig en onwederlegbaar zoodanige titel ook zij, wanneer die onbenut blijft of niet genoegzaam benut wordt, zal hij niet altijd geëerbiedigd blijven. Met het bezit dier eilanden in den Indischen Archipel is voor de Nederlandsche Regering, behalve de reeds door het beginsel van reciprociteit gebodene voorziening in de belangen van het vreedzaam verkeer van alle beschaafde natien, de bepaalde verpligting ten aanzien van den inboorling en Nederlander verbonden, om zedelijke ontwikkeling en daardoor welvaart te bevorderen."

Groot en moeijelijk is de hier geschetste taak, maar daarvan zal ook de Regering, die daarin wel slaagt, en daardoor rijke en duurzame voordeelen en welvaart verspreidt, roem en dank inoogsten.

En hier mede nemen wij afscheid van het door ons besproken gewigtige staatsstuk, dat wij aan allen die belangstellen in den bloei en welvaart onzer schoone bezittingen ten leiddraad en handboek in den ruimsten zin aanbevelen, als een gewrocht van mannen met staatkunde en staathuishoudkunde toebetrouwd, door hunne vroegere betrekkingen in civiele of militaire dienst of in handel en nijverheid met Indie en onze buitenbezittingen van nabij bekend, en van eenen geleerden beoefenaar der genees- en natuurkunde van den mensch.

Wij eindigen met den wensch dat die arbeid voor tijdgenoot en nakomeling rijke vruchten moge dragen, en alzoo tot blijvend nut en tot eer van Nederland moge verstrekken.

Redactie.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT.

van den 14den *Julij* 1858 N°. 56.

Bij Koninklijk besluit van den 15den Mei 1858, no. 68, zijn ter zake van zich bij de, op den 4den Junij 1857, in het Palembangsche plaats gehad hebbende krijgsverrigtingen, te hebben onderscheiden, benoemd tot ridders der vierde klasse van de militaire Willemsorde, de eerste luitenant A. Knoote en de sergeant A. F. Drino, beiden van het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie.

Civiel Departement.

INGETROKKEN:

Artikel 1 van het besluit van 12 Junij 1858 no. 17, waarbij de kommies administrateur bij het entrepôt te Batavia, F. G. Samuels, op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst is ontslagen, met behoud van regt op pensioen; met bepaling, dat hij mitsdien zal blijven voortdienen in zijne betrekking van kommies administrateur bij het entrepôt te Batavia.

ONTSLAGEN:

Eervol, uit zijne betrekking. onder toekenning van wachtgeld, de kommies op het residentiekantoor te Pontianak, J. H. Klerks.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de opziener bij het boschwezen J. C. H. Couwenberg.

BENOEMD:

Tot assistent-resident van Indramaijoe, residentie Cheribon, de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures A. L. Vernet.

Tot kommies op het kantoor van den resident der Wester-Afdeeling van Borneo, de klerk op het adsistentresidentie-kantoor te Ngrowo, residentie Kedirie, A. L. Edwards.

Tot kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Probolingo, de kommies kontroleur der inkomende en uitgaande regten te Padang, P. Kamp.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE KEDIRIE.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, het lid P. van Hoek, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

BIJ DE SUBKOMMISSIE VAN ONDERWIJS TE MADIOEN.

BENOEMD:

Tot leden, G. de Hartog, eerst aanwezend ingenieur van den waterstaat, en Th. Keijzer, plaatselijk geneesheer aldaar.

OPGEDRAGEN:

De waarneming der betrekking van inspekteur der kultures in de derde afdeeling op Java, aan den ambtenaar op non-aktiviteit F. H. J. Netscher, laatstelijk resident van Tappanolie (Sumatra's Westkust).

GOEDGEKEURD:

Dat door den Directeur der Kultures,

BIJ HET KADER DER LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES,

IS OVERGEPLAATST:

Uit de residentie Soerabaya naar de residentie Rembang, de kontroleur der derde klasse J. B. Westenberg.

Militair-Departement.

BENOEMD:

Tot adjoint bij den generalen staf, de eerste luitenant W. J. J. Docters van Leeuwen, van het wapen der infanterie met bepaling, dat hij als zoodanig à la suite bij zijn wapen zal worden gevoerd.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

In de maand	Julij	op	Dingsdag den 20sten.
" "	"	Augustus	"	Dingsdag den 3den en Donderdag den 19den.
" "	"	September	"	Vrijdag den 3den en Zondag den 19den.
" "	"	October	"	Maandag den 4den en Woensdag den 20sten.
" "	"	November	"	Woensdag den 3den en Vrijdag den 19den.
" "	"	December	"	Zaturdag den 4den en Maandag den 20sten.

(*Voor de armen.*) De Huiscollecte ten behoeven van DE PROTESTANTSCHE DIACONIE-ARMEN alhier zal plaats hebben op den 21sten, 22sten, 23sten en 24sten dezer maand.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 20sten Julij 1858.

Voor de toko van de heeren Gebr. Kocken in de stad.

Op Woensdag den 21sten Julij 1858.

Voor de toko van den Chinees Go Ngotian in de Chin. kamp.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN.

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER,* A. W. HAMMELBURG, *Vieane.*

SOERABAYA, 14 *Julij* 1858. (700)

Bevallen van eenen *ZOON,* C. W. VON FRANQUEMONT, geb. *Huijsers.*

SOERABAYA, 14 *Julij* 1858. (703)

WEGENS VERTREK VENDUTIE

Op Vrijdag den 23sten Julij e. k.

Ten huize van DR. BROEKMEIJER in het Hospitaal te *Simpang*, van

EENEN NETTEN EUROPESCHEN WAGEN, TWEE SPAN PRACHTIGE MACASSAARSCHE WAGENPAARDEN.

Nette en wel onderhouden MEUBELS, bestaande in TAFELS, STOELEN, KASTEN, enz. (706)

VENDUTIE.

Op de Vendutie van den 24sten Julij a. s.

BIJ

D. D. Van Boeckholtz.

Zal voor rekening van belanghebbenden worden verkocht:

EENE PARTIJ AFGESLOOPT MARINE METAAL en SPIJKERS, afkomstig van het Nederlandsche schip **SCHOON VERBOND** kapitein D. D. BORCHERS.

VERDERS:

EENIGE NIEUWE LEGGERS.

en zonder reserve,

EENE PARTIJ MOOIJE AMBOINSCHE PLANKEN. (719)

VENDUTIE.

Op Dingsdag den 27sten Julij a. s.

DOOR

GEBR. KOCKEN.

Ten huize van den Heer J. J. BERNE, te *Embong Malang*, van eenen net onderhouden inboedel, als:

BANKEN, TAFELS, STOELEN, KASTEN, LEDIKANTEN, CRISTALLEN KROON, HANG- en TAFELLAMPEN, vergulde PORCELEINEN EETSERVIEZEN, WAGEN, BENDIE en PAARDEN, KEUKEN GEREEDSCHAPPEN en BLOEMEN in potten. (690)

den dorpsschoolmeester in de volstrekt noodzakelijke kennis van lezen, schrijven en rekenen onderwezen, verwisselde hij dien leertijd, op veertienjarigen ouderdom, met het bedrijf zijns vaders en vervulde weldra, als beploeger en beëgger der ouderlijke akkers, de betrekking van een ijverigen boerenknecht. Er was geen enkele eigenschap denkbaar, waarin hij zich van de jongelingen zijns stands onderscheidde, en nimmer gaven zijne handelingen eenigerhande blijken, die hem boven deze zouden kunnen verheffen. Tevreden in zijn staat, tevreden met den arbeid en afwisselende vermaken hieraan verknocht, streefde hij naar geen andere bestemming, en scheen zijn leven den ongestoorden gang zijner ouders en aanverwanten te zullen volgen, te meer daar zijn vader hem van de militaire dienst had vrijgekocht, die welligt den loop zijns eenvoudigen levens had kunnen veranderen. De kennismaking met een aardig boerenmeisje had, voor als nog, alleen tot eene langdurige lakonische vrijerij geleid, die misschien te eeniger tijd een huwelijk ten gevolge zou gehad hebben, ware er niet eene onvoorziene omstandigheid tusschen beide gekomen. Deze nu was het uitbreken der Belgische revolutie, en het organiseren en mobiliseren der rustende schutterijen, waarbij hem, dank zij de schaarsheid van geschikte voorwerpen, en de nederige vaderlandsliefde der welopgevoede jongelingschap, eene plaats als tweede luitenant ten deel viel. Men zou welligt denken, dat hij van deze ongehoorde verheffing afstand doen en zich liever als schutter in het gelid scharen zoude: — neen! noch het besef zijner volslagene ongeschiktheid, noch de onoverwinnelijke zwarigheden in het aanleeren der vereischten voor deze gewigtige betrekking, konden tegen den glans en de eer opwegen, die degen en epaulet hem aanboden. Met lompe fierheid nam hij den hem aangeboden rang aan, om het getal der stugge en schier onbuigzame leerlingen te vermeerderen, wier wapenkundige ontwikkeling aan de bloem der staande armée was opgedragen. De flaauwe inspanningen van zijn kant, en de ongeloofelijke geduldsoefening van die zijner leermeesters, bragten het eindelijk zoo ver, dat hij in het opsluitend gelid, ja somtijds aan het hoofd eener sectie of van een peloton, een tamelijk dragelijke figuur maakte, en weldra mede ten strijde toog. Over zijne heldhaftigheid kunnen wij geen oordeel vellen, daar de betooning hiervan meestal van eene gunstige gelegenheid afhankelijk is, die hem echter nimmer te beurt viel. Hij bezette thans met anderen de kantonnementen, en speelde in de gezellige zamenleving meestal een zeer passive rol. Aan de kwinkslagen of talentvolle aardigheden, waarmede de officieren zoo vaak de conversatie spekten, bleef zijne arme ziel geheel vreemd, en nimmer toonde hij eenige begeerte, om zich den omgang eigen te maken, die de leden van zijnen nieuwen stand doorgaans kenschetst. Alléén werd hij door een onoverwinnelijken zucht gedreven, om tot lid der vrijmetselarij aangenomen te worden, waarvan het ondoorgrondelijk geheim zijne zinnen onophoudelijk prikkelde, of in welks bezit hij een schat zag, die door niets overtroffen kon worden. De stilzwijgende overeenkomst, die hij bij de leden van dit genootschap had opgemerkt, de verhalen eener levenslange ondersteuning in geval van tegenspoed, de echt broederlijke omgang óók van de onbekendste personen, maar vooral het geheimzinnige hunner bijeenkomsten en bedrijven, hadden zijne neiging gestadig meerder voedsel gegeven, en deden hem alles in het werk stellen, om het lidmaatschap dezer inrigting te verwerven. Bij zaakkundigen, zoo wel als bij onbekenden, bij profanen en ingewijden, bij superieuren en inferieuren, stelde hij alle zijne pogingen in het werk om tot het vurig gewenschte doel te geraken, en ontzeg hij kosten noch moeite, om zijn verlangen de noodige klem bij te zetten. Het spreekt van zelf, dat die overdrevene, zoo zeer met 's mans beperkte begrippen in strijd zijnde, begeerte de aandacht zijner makkers buitengewoon gaande maakte; en het spreekt insgelijks van zelf (wie zou niet hetzelfde doen?), dat de spotlust in hem een voorwerp zag waarop zij hare treken eens hartelijk kon botvieren. Zij, die leden der door hem aangebedene instelling waren, maakten zich met een zacht lijntje van hem af; terwijl zijne aanzoeken alleen bij diegenen gehoor erlangden, die buiten staat waren hem hierin immer eenige dienst te bewijzen.

Wij stappen thans van zijne levensgeschiedenis af, op een oogenblik, dat hij alle zijne krachten inspant, om vrijmetselaar te worden; omdat het vervolg van dit verhaal alléén deze omstandigheid, en geenszins zijne overige gedragingen en lotgevallen, zal beschrijven.

De ongeloofelijke bemoeijingen van onzen hartstogtelijken kandidaat hadden een zestal zijner oningewijde kameraden op het plan gebragt, om hem het lidmaatschap te beloven en hem daartoe aan eenige noodzakelijke formaliteiten te onderwerpen. Zij constitueerden derhalve een collegie, bestaande uit een president, secretaris en vier leden, en

VENDUTIE

Op Woensdag den 28sten Julij e. k.

Ten huize van de WEDUWE J. F. NEIJNDORFF, in de stad, van een EEN WAGEN VIS-à-VIS, EEN KOETS, EEN PALANKIJN, EEN SPAN GEDRESSEERDE WAGEN-PAARDEN en TUIGEN NETTE en WEL ONDERHOUDEN MEUBELS, bestaande in TAFELS, STOELEN, SOPHA'S enz. (716)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Vrijdag den 30sten Julij a. s.

Ten huize van den kapitein der artillerie, WEBER, te Passar Bezaar, door D. D. VAN BOKCKHOLTZ, van MEUBELAIRE en ANDERE GOEDEREN, EEN BENDIE CATTEE, met een HARDLOOPEND BENDIE PAARD, een goed gedresseerd MACASSAARSCH RIJPAARD, hoog 4 voeten 2 duim enz. (720)

UITBESTEDING.

Op Woensdag den 4den Augustus 1858.

des morgens ten 9 ure zal door den ondergeteekende ten zijnen bureele in de *Heerenstraat* te Soerabaya, uitbesteding worden gehouden voor de levering van **1200 Stuks SLAGT OSSEN,** ten behoeve der troepen ter wester afdeeling van *Borneo*.

De voorwaarden der levering en verdere inlichtingen zijn te bekomen op gemeld bureau van 's morgens 7 tot 12 ure.

De Onder-Intendant der 2de klasse in de 3de Militaire Afdeeling op Java,

(674) HK. VEMER.

VERTREK VAN SCHEPEN.

VOOR PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden het snelzeilend bark schip

CORNELIS ANTHONIE,

KAPT. D. R. CLEVE.

Vertrekkende via *Batavia* in het begin der maand Augustus e. k.

Deze gelegenheid is zeer aan te bevelen voor overvoer van families en kinderen, daar er goede vrouwelijke zorg en een geëxamineerd doctor aan boord is.

Informatiën te bekomen, bij

De Agenten,

(713) SCHIMMELPENNINCK & CO.

Blijkens acte voor den waarnemenden Notaris DANIEL BUSKEN HUET, gepasseerd op den 6den Julij jl., onder No. 13, is de KONGSIE, bestaande tusschen den ondergeteekende en den Chinees JAP LIAT, ontbonden, en blijft de ondergeteekende belast met de likwidatie, zijnde hij dus alleen geregtigd tot het ontvangen van uitstaande vorderingen.

SOERABAYA, KHO KHI WAT.
15 *Julij* 1858. (708)

TE KOOP

EEN NIEUW ORGEL.

Afkomstig van de Tentoonstelling van PARIJS 1855.

(711) MOSSEMBEKKER & CO.

TE KOOP

EEN HANDCHAIS met ENGELSCHE VEREN EN OLIJ BUSSEN, en
EEN NIEUWE BENDY, bij

(721) **C. F. DAMWIJK.**

GEMEUBILEERDE KAMERS TE HUUR.

Adres onder Lett. Z. bij de Uitgevers dezes. (722)

f 1000.—

Wordt TER LEEN gevraagd tegen maandelijksche aflossing.

Adres Lett. A. bureau van dit blad. (715)

PAPIER- EN KANTOORHANDEL

VAN

GEBR. GIMBERG.

ONTVANGEN:

PROPATRIA en VELIN SCHRIJFPAPIER in soorten.
GROOT en KLEIN MEDIAAN. dito.
ENGELSCH POSTPAPIER. dito.
FRANSCHE KANTOOR-BOEKEN.
STALEN PENNEN van de gezochtste soorten.
BEST ZEGELLAK (voor dit klimaat).
ZWARTE SCHRIJFINKT.
CARMIN-, STEMPEL- en MERKINKT.
PORSELEINEN en METALEN INKTKOKERS.
ZAK- en BRIEVENPORTEFEUILLES.
MUNTTASCHJES.
SIGAREN ETUIS.
BEST TEEKEN en DECALQUEERPAPIER.
FABER'S TEEKENPOTLOODEN.
SCHOOLBEHOEFTEN in alle soorten. (717)

ECHTE MALAGA WIJN,

VERKRIJGBAAR

In de SIMPANGSCHE APOTHEEK. (707)

GEBLOEMD TULLEN GORDIJNGOED

MET RANDEN.

(702) Bij MARTENS & CO.

VERKRIJGBAAR BIJ GEBR. GIMBERG.

GEREFORMEERDE en ROOMSCHE KERKBOEKJES.
GEERLING. NEDERLANDSCHE BRIEFSTELLER.
HOLLANDER. HANDLEIDING TOT DE MALEISCHE TAAL.
PIJNAPPEL. ATLAS VAN NEDERL. OOST-INDIE.
PRENTEN BOEKJES.
A. B. C. BOEKJES. 4 STUKJES.
GEKLEURDE PRENTEN. (718)

VOOR DE LEESBIBLIOTHEEK

TE SOERABAYA (*Komedieplein.*)

Zijn bestellingen gedaan, zoodanig, dat bij voortduring de beste en laatste lectuur in de reeds zeer goed voorziene bibliotheek aankomen. (701)

PAS ONTVANGEN

BIJ E. FUHRI & CO.

EEN PRACHTIG FACTUUR GOUDEN, ZILVER VERGULDE en ZILVEREN FULL PATENT LEVER, ANKER, CILINDER en DAMES HOROLOGIEN uit de meest gerenommeerde fabrieken in Engeland. (723)

BIJ DE ONDERGETEEKENDEN ZIJN VERKRIJGBAAR.

Prachtige Spiegels van 4 tot 5½ voeten hoog met supports.
De Nieuwste Gravures in rijk vergulde lijsten.
Diverse Etagère-Voorwerpen, waaronder zeer fraaije artikelen, geschikt voor cadeaux.
Toilet en Scheerspiegels.
Fijne Porseleinen Tafel en Theeserviezen.
Prachtige Consoles, met Marmeren Bladen
Ronde en Vierkante Karpetten.
Pendules.
Groote Vazen.
Parures Camée.
Braceletten.
Bloed Koralen.
Modérateur Lampen.
Gebronsde Water ketels met bascule.
Hangstolpen.
Fijne Overhemden.
Gekleurde Tricot.
Zijden Vestengoed.
Zijden Heeren Handschoenen en Dassen.
Sokken en Kousen.
Sorties de Bal.
Mantilles.
Bayadère en Organdie Japonnen met volans.
Kinderen Kousen en Kieltjes.
Waaijers.
Koetsiers hoeden.
Zijden Damast en Passementen om wagens te bekleeden.
Wandelstokken.
Wagen en Bendij Zweepen.
Jagtgeweeren:
Veldflesschen en Jagtgereedschappen
Hagels No. 1 tot 8.
Diverse Soorten van Wijnen.
Haantjes-Bier.
Sla-Olij.
Brandewijn in vaten.
Suikerwerk.
Koek.
Diverse Groenten in blikken enz, enz.

(709) **MOSSEMBEKKER & CO.**

---

gaven hem kennis, om zich, zoo hij bij zijn plan bleef volharden, tegen een bepaalden avond in de kamer van den president te vervoegen, ten einde met de voorwaarden bekend gemaakt te worden, die aan zijne verheffing onvermijdelijk verbonden waren. Deze bemoedigende gedachte voerde hem tot volslagene vreugdedronkenheid, en gretig nam hij het verzoek aan, om zich ten bepaalden tijd in de woning van den president te en doen vinden; werwaarts wij den kandidaat onmiddelijk zullen volgen.

Aan het eene einde van de kamer des presidents, welke schitterend verlicht was, zat de voorzitter op eene vrij hooge kruk en had een, van ruw hout gemaakt, driehoekig tafeltje voor zich, waarop papier, pen en inkt lagen verspreid. Hier voor was de sekretaris, insgelijks aan zoodanig tafeltje gezeten, geplaatst, die almede schrijfgereedschappen en een grooten bijbel voor zich had liggen. Ter weêrszijden van deze personen waren twee leden gezeten op eene plank, die met de beide einden op eene houten schraag rustten. De kleeding van dit zestal bestond uit de gewone uniform, doch zij hadden ieder een wit schootsvel voor, en om hun hals was een breede band geslingerd, waaraan een gewone troffel was opgehangen; terwijl hun hoofd, zonderling genoeg, door eene witte slaapmuts bedekt was, hetgeen met de uniform een belagchelijk contrast opleverde. Boven het hoofd van den president was tegen den spiegel een driehoekig papier bevestigd, waarop met groote letters geschreven stond: *Broederliefde, hulp en trouw.* Aan het andere einde der kamer was een wit laken opgehangen waarin eene vrij groote, door het daarachter geplaatste licht van transparant papier voorziene, opening gemaakt was, waarop men duidelijk lezen kon: *Gij zult uwen koning getrouw zijn, zonder verraderij; aan uwe overheid getrouw blijven, waar gij u ook moogt bevinden; gehoorzaam zijn zon der valschheid; hoog verraad zij verre van u, en zoo gij hiervan iets moogt ontdekken, zoo zult gij den koning waarschuwen.* Langs de vlakte van dit laken hingen drie familieportretten van den huisheer des presidents af, het een boven, de twee andere naast de doorschijnende opening waaronder men de namen gezet had, op wit papier, van *Desaguliers, James Anderson* en *George Payne.* Tusschen deze en den sekretaris stond een omgekeerde kalkbak, waarop men den onthutsten kandidaat, zoodra hij was binnengetreden, verzocht plaats te nemen, en wel met het gezigt naar de portretten enz, en dus met den rug naar de verzamelde heeren. Nadat nu de president den bevenden kandidaat tijd gelaten had, om tot bezinning te komen, raakte hij met zijn troffel die der overige heeren aan, zoodat het ijzeren geluid het oor van den man op den kalkbak smertelijk aandeed, en verzocht hem, zich als nu staande op den kalkbak, met het gezigt naar het collegie, te plaatsen, na welke volbragte beweging hij tot den aspirant de volgende woorden rigtte: „HARMEN PETRUS WIERDE! Onze instelling, die meer dan duizend jaren oud is, heeft alléén dáárdoor, tot op den huidigen dag zich staande gehouden, omdat men zich met de strengste voorzigtigheid tot het aannemen van leden liet bewegen, wier gevoelens meeningen en hoedanigheden hun op die hooge onderscheiding aanspraak geven. Het is niet genoeg, een medegezel de zer edele bouwkunst te worden, om verstand van metselen te hebben, of den troffel te kunnen hanteren; neen, reeds lang, voordat men aan bouwen dacht, bestond dit vrome gezelschap, deze broederlijke vereeniging. De gereedschappen der metselarij zijn slechts de zinnebeeldige uitdrukkingen van ons verheven doel: opbouwing van een broederlijk wereldgesticht. Het zijn alléén de opregte gevoelens van broederschap, van menschenliefde, van opregtheid, van edeldenkendheid, van burgerdeugd, HARMEN PETRUS WIERDE! Tracht gij dus in ons uitgestrekt gezelschap opgenomen te worden, en u met hart en ziel aan onze orde te verbinden; dan zult gij, omtrent vele punten, onbewimpeld uw gevoelen aan den dag moeten leggen, en daartoe op vele vragen antwoorden, als ik en de overige heeren leden goed zullen vinden, u voor te stellen. Overhaasting is evenwel het werk van den dwaas; maar verstandig overleg dat van den wijsgeer. Gij kunt u dus driemaal vier-en twintig uren bedenken, alvorens u aan het examen te onderwerpen. Neemt gij daarin genoegen; dan komt gij na-overmorgen op hetzelfde uur weder hier, om ons op de vragen te antwoorden; waarna wij spoedig tot de proef zullen overgaan, waaraan gij almede u zult moeten onderwerpen. Aangezien gij thans reeds echter adjunct-vice-surnumerair-aspirant-vrijmetselaar zijt, zoo zij het volstrektste stilzwijgen, omtrent het hier gebeurde, opgelegd, en moet gij nu reeds eenige gewoonten aannemen, waaraan de ingewijde uwe aanstaande nieuwgeboorte zal kunnen herkennen:

1°. Slaat gij steeds met de linkerhand aan.

2°. Drinkt gij nooit uw glas uit, zonder het eerst links en regts voorbij den mond gebragt te hebben.

3°. Reikt gij niemand de geheele hand, maar alleen den

VERSCH SELTZERWATER.

In halve kruiken, tegen *f* 12.— per mand bij

(710) MOSSEMBEKKER & CO.

IN HET DAMES MODEMAGAZIJN

BOOMSTRAAT:

VAN MEJUFVROUW M. DE BRUIJN.

Zijn ontvangen verscheidene soorten van

MODERNE DAMES MODE ARTIKELEN.

Zij beveelt zich bij de dames te Soerabaya in het bijzonder, en die van omliggende plaatsen in het algemeen bij voortduring aan, tot het maken van JAPONNEN, BASQUINES, MANTILLES, SORTIES, DAMES-HOEDEN, COIFFURES, enz., enz.

Alles naar den laatsten smaak en tot zeer civielen prijs. (704)

SOCIETEIT CONCORDIA.

THÉ - DANSANT

Op *Zaturdag* den 24sten dezer.

De Secretaris.

(714) STOELMAN.

SOERABAYA, den 19den Julij 1858.

TELEGRAM.

Te één ure ontvangen wij het berigt dat het stoomschip medebrengende de per landmail uit Europa verzondene brieven en nieuwspapieren, loopende tot 8 Junij l. l. gisteren te Batavia is aangekomen.

In Nederland is niets voorgevallen dat eene dadelijke vermelding verdient.

Uit andere landen wordt alleenlijk eene onbeduidende verwikkeling vermeld tusschen Engeland en Amerika, die echter dadelijk werd bijgelegd.

De Londens-Indische firma *Rawson* heeft hare betalingen gestaakt met een passief van acht millioen

HANDELSBERIGTEN.

Koffij in eene gunstiger stemming: tot 31 c. afgedaan.

Suiker en *Thee* stil.

Rijst gedrukt.

Tabak ongevraagd.

Indigo willig; zijude 30 c. boven de laatste eilingsprijzen afgedaan.

Tin teruggaande.

Arak lusteloos.

Z. M. stoomschip *Amsterdam*, kapitein luitenant-ter-zee P. A. Mathijsen, heeft, in de maand Junij ll. met de kruisboten no. 3 en 23 de zeerooversschuilplaats Rioeng. op het eiland Flores, bezocht en bij den radja van Toto andermaal eene poging aangewend ter bevrijding van eenige waarschijnlijk nog in slavernij verkeerende schipbreukelingen van de in die streken verongelukte schoener *Kapoetran* (waar over laatstelijk is gehandeld in ons nummer van 17 Februarij 1858 no. 14).

Den 3den Junij vertrok het stoomschip met dit doel van Makassar, nadat zich daarop hadden ingescheept de 2de luitenant der infanterie J. F. W. Mekern met 50 militairen, de luitenant der maleijers te Makassar, en twee van Rioeng ontvlugte slaven. De kruisboot no. 13 werd op sleeptouw medegenomen.

Den 5den kwam de *Amsterdam* te Bima aan.

De aldaar liggende kruisboot no. 3 sloot zich mede bij het stoomschip aan en den 7den werd de reis over Rio naar Rioeng vervolgd.

In den morgen van den 9den werd in de baai van Rioeng geankerd. Voor eene onmiddelijke landing was alles gereed gemaakt en één uur na de aankomst bevonden de landingstroepen, 129 man sterk, onder bevel van den luitenant-ter-zee der 1ste klasse J. C. H. van de Velde, zich reeds aan den wal.

De twee van Makassar medegenomen slaven werden als gidsen medegenomen.

Een oogenblik na de landing vielen van achter een hoogen steen schoten, ten gevolge waarvan een inlandsch soldaat in het linkerbeen werd gewond.

Terstond liet de kommandant der landingstroepen op dit punt een hevig vuur openen en den steen omtrekken, hetgeen het schieten deed ophouden; een gedeelte der inlandsche soldaten onderzocht en tirailleur de omliggende plaatsen, doch zonder resultaat.

Het detachement rukte vervolgens op, voorafgegaan door den 2den luitenant der infanterie Mekern met de helft der inlandsche soldaten en tirailleur; in het midden de Europesche matrozen, onder bevel van der sergeant der mariniers C. Mortier, de matrozen der kruisbooten, benevens de officier van gezondheid 2de klasse J. F. T. Hommal en de gidsen; de achterhoede werd geformeerd door de overige inlandsche soldaten, benevens de mariniers, onder bevel van den luitenant-ter-zee 2de klasse J. M. L. A. P. Wirix.

De weg ging langs een smal voetpad, dat langzamerhand steiler en moeijelijker werd en door hoog gras, bosschen en steenen leidde.

Het detachement rukte intusschen langzaam voort, ten einde de tirailleurs in de gelegenheid te stellen het terrein goed te onderzoeken. Geen vijand werd gezien, wel ontdekte men hier en daar verwoestingen, die nog kortelings geleden door brand schenen te zijn aangerigt.

Voortrukkende kwam het detachement bij eene hoogte waarop eene kampong lag, waaruit hevig werd gevuurd.

Dit werd echter door een goed onderhouden vuur van onze zijde tot zwijgen gebragt, waarna de vijand, zich overal verspreidende, op de vlugt ging. Eenige hunner werden gedood, waaronder, volgens verzekering van den gids, een der voornaamste rooverhoofden.

De kampong werd nu stormenderhand binnen gerukt, hetgeen door de hooge ligging en het moeijelijke terrein niet zonder inspanning gelukte. De kampong was grootendeels verwoest.

Na een oogenblik halt gemaakt te hebben, viel er uit het omringende kreupelhout een hevig vuur, waardoor een inlandsche soldaat in den regterarm en de marinier 3de klasse J. van Prang in het hoofd gekwetst werden. Van onze zijde werd het vuur beantwoord, ten gevolge waarvan men van alle verdere aanvallen werd bevrijd. De kampong werd alsnu verder geheel vernield en verbrand, waarna het detachement den terugtogt aannam, thans voorafgegaan door een gedeelte inlandsche soldaten en de mariniers, onder bevel van den luitenant-ter-zee Wirix; de matrozen met de gekwetsten in het midden, en de overige soldaten onder den luitenant Mekern, in de achterhoede.

Bij het voorbijtrekken van een ravijn werd op de voorhoede een schot gelost; het terrein werd echter door het goed onderhouden tirailleurvuur schoon gehouden.

Eenigen tijd daarna werd de achterhoede verontrust, waarbij een inlandsch soldaat aan den regterarm werd gekwetst. De achterhoede maakte daarop front achterwaarts en opende haar vuur, ten gevolge waarvan men twee van de vijanden zag nedervallen en de overigen op de vlugt gaan. De terugtogt werd verder niet gestoord.

Aan het strand teruggekomen, werd de plaats gezocht, waar de roovers gewoonlijk hunne praauwen bewaren. Deze werd spoedig ontdekt; men vond daar twee groote praauwen, eenige sampans, affuiten, eene menigte halsblokken voor slaven, riemen, afgewerkte stukken hout voor het bouwen van nieuwe praauwen en eenig touwwerk Alles werd in den brand gestoken en een stuk geschut buit gemaakt.

In den namiddag keerden de troepen weder aan boord terug.

Den volgenden morgen (10 Junij) deden de kruisbooten met drie gewapende sloepen van het stoomschip een onderzoek op de eilanden in de baai van Rioeng. Op dezen togt werd alleen een oud ijzeren kanon, waarvan de tromp was afgebroken doch, volgens verklaring der gewezen slaven, nog gebruikt werd, gevonden en medegenomen.

Dienzelfden dag zette het stoomschip, met de kruisbooten de reis voort; te Pota werd een tolk voor Toto ingescheept en den 12den liet het stoomschip in de baai van Toto (Gamongbaai) het anker vallen.

De tolk ging, voorzien van een door den gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitgevaardigd manifest, waarin den Radja van Toto de opeisching der schipbreukelingen werd gedaan, met de sampan van eene der kruisbooten, van een wit vlaggetje voorzien, naar den wal, om te zien of zich iemand aan het strand zou vertoonen, die zich met het overbrengen van het manifest aan den Radja van Toto wilde belasten. De sampan werd echter met pijlen beschoten en keerde onverrigter zake naar boord terug.

Den 13den Junij ging onder de witte vlag een landingsdetachement aan den wal, sterk 126 man, onder bevel van den luitenant-ter-zee 1ste klasse van de Velde, vergezeld van den kapitein der maleijers en van den tolk van Pota.

Geene gelegenheid ziende om het manifest te verzenden, rukte het detachement naar Toto op.

Aan de plaats gekomen waar vroeger de kampong stond, en waar nu alleen eene pendoppe werd gevonden, waarvan eene witte vlag woei, zag men eenige mannen te paard, die gereed schenen om zich, bij de minste voorwaartsche beweging, te verwijderen.

De tolk van Pota ging alleen vooruit om met die menschen te spreken, terwijl hij tevens het manifest medenam, waarvan hem de inhoud was medegedeeld. Een der mannen te paard, kwam hem te gemoet en nam het manifest in ontvangst, waarmede hij vervolgens naar zijne makkers terug keerde en het hun overgaf, doch blijkbaar konden zij het niet lezen. Zij schenen echter de bedoeling te begrijpen, hetgeen werd opgemaakt uit het gesprek dat daarop tusschen een hunner en den tolk plaats vond. Deze gaf den tolk te kennen, dat zij geen slaven meer hadden en die dus ook niet konden uitleveren, dat zij den vorigen keer alles hadden verloren en thans vergiffenis vroegen, want dat zij de schipbreukelingen van de *Kapoetran* niet konden geven en ook niet wisten waar zij waren; het manifest gaf hij den tolk terug, omdat niemand hunner het kon lezen; het manifest werd echter aan een boom bevestigd, opdat men hetzelve, na het vertrek van het detachement, in bezit zou kunnen nemen en door anderen doen vertolken.

De terugtogt werd daarop aangenomen, doch langs een anderen weg. Op dezen togt werden eenige personen te paard ontmoet, waarmede de tolk wenschte te spreken. Die personen groeiden spoedig tot een tiental aan, door wie de tolk plotseling werd aangegrepen en verwond. Dit verraad werd echter streng gestraft; een goed gerigt vuur deed drie of vier hunner dood van de paarden vallen, de tolk werd bevrijd en de overigen gingen op de vlugt.

De witte vlag liet men nu niet langer waaijen, maar men schoot eiken vijand neder, die op den weg naar het strand werd ontmoet of gezien.

Een dertigtal vijanden werd gedood en gekwetst. Het detachement keerde vervolgens naar boord terug en den 14den werd de terugreis naar Makassar aangenomen, alwaar men den 17den Junij weder ten anker kwam.

Ofschoon deze togt, wat de bevrijding der schipbreukelingen van de *Kapoetran* aangaat, gen resultaat opleverde en men rede heeft te gelooven, dat zij niet meer in leven zijn, zal toch deze nieuwe tuchtiging, waarbij een dertigtal menschen het leven heeft verloren, de Totoërs eenen afschrik doen krijgen, om zich weder in te laten met het opkoopen van schipbreukelingen als slaven en het heulen met zeeroovers, welke laatsten bij deze gelegenheid weder een gevoelig verlies hebben geleden. (*Jav. Courant.*)

BATAVIA. — Den 9den dezer arriveerde van Sydney alhier ter reede, het Engelsche schip *Northumbrian*, kapt. James Smith, met de ekwipage aan boord van het Ned. schip *Olivier van Noord*, bestaande in den kapitein J Timmermans, zijne drie stuurlieden en dertien matrozen, welke op den 7 Junij ll. op het Kenn's rif schipbreuk hebben geleden.

Uit de verklaring van den gezagvoerder alhier, ontleenen wij de volgende bijzonderheden:

---

duim en de pink.

4°. Hoest gij altijd eens, vóórdat gij begint te spreken, en tweémaal als gij gedaan hebt.

5°. Slaat gij, bij het begin van iederen maaltijd, eens hard op de tafel, en na den afloop tweémaal.

6°. Zet gij, van nu af aan, onder uwe naamteekening steeds één punt tusschen twee streepjes. HARMEN PETRUS WIERDE!"

Na deze aanspraak moest de kandidaat zijne eerste positie op den kalkbak hernemen, als wanneer het collegie een sextet aanhief met de woorden: *Il etait un petit homme.* enz.; waarvan de ontaalkundige adspirant natuurlijk alleen de klanken opving, en zich in derzelver geheimvolle beteekenis bleef verdiepen Hierna sloegen de Heeren andermaal met de troffels aan, waarna de sekretaris WIERDE verzocht over drie maal vier twintig uren terug te komen.

Op deze plegtigheid volgde voor onzen hartstogtelijken kandidaat, die thans tot den rang van proeveling was opgeklommen, een vrij onrustigen nacht, waarin hij van niets dan van driekante tafels, zinnebeeldige voorwerpen, onverstaanbare inscripties en blinkende gereedschappen droomde; en waaruit hij ontwaakte met de streelende zelfvoldoening van den eersten stap tot zijne gewigtige verheffing gedaan te hebben. Het kwam er nu maar op aan, om zich op het volgende examen toe te leggen, en inmiddels de zes teekenen te bestuderen, waaruit men zijne aanstaande inwijding kon herkennen. „Waar zijt gij toch gisteren avond geweest, WIERDE?" voegde hem een zijner kameraden, na het morgen-appél, toe; „wij hebben u niet in de societeit gezien?" Antwoord: „Hm . . ik had bijzondere bezigheden, hm, hm!" — „Zijt gij niet wél; mij dunkt, u kwelt een zekere hoest." — „Hm... O, ja wel, ik gevoel mij zeer gezond; maar, hm, hm!" — „Zie, al weêr hoesten, dat is geen goed teeken; uwe borst is niet zuiver; — wilt gij den Docter niet spreken?" — „Hm... neen, vriendje! dat is wel eens meer zoo mijne gewoonte, hm, hm!" —

Inmiddels naakte het etensuur en zette men zich gezamelijk aan tafel, bij welke gelegenheid WIERDE, door een harden vuistslag, borden en glazen deed rinkelen. Hij stoorde zich weinig aan de blijken van verwondering en het vreemd opzien zijner dischgenooten; maar dronk veeleer een glaasje te meer, om zijne aanstaande examinatoren de bewijzen zijner stiptheid in het opvolgen der regelen te geven; en hoewel men de zonderlinge manœuvres van onzen rustieken luitenant wel eenigzins vreemd vond, zoude men die nogtans met stilzwijgen hebben laten voorbijgaan, wanneer zij niet andermaal hierop attent gemaakt waren door een paar harde vuistslagen, waarmede hij zijn opstaan van de tafel vergezelde. „Heeren!" riep een der aanwezigen, „WIERDE wil vast eene conditie instellen; dewijl hij, in plaats van de bel, zijne vuisten gebruikt, om onze attentie te trekken; geven wij hem daartoe de gelegenheid; . . . er zullen onmogelijke dingen gebeuren; Mijnheer WIERDE! wij zijn geheel gehoor, wat is er van uw believen?" — „Hm, niemendal, hm, hm?" — „Maar waartoe dan zoo onbehoorlijk op de tafel geslagen?" — „Hm... dat is mijne gewoonte wel meer, hm, hm!" — „Ziet, al weêr hoesten, en dan zoo vreeselijk op de tafel slaan; wat vreemde aandrift bezielt u toch? Spreek!" — „Hm, dat zal zich nader moeten ophelderen, voor u zoowel als mij, die mij zelven niet begrijp, hm, hm!" —

Men wist thans geen beteren weg dan om zijn gedrag aan eene tijdelijke verstandsverbijstering toete schrijven, die welligt van daag of morgen in eene voortdurende melancholie of vlagen van razernij zoude overgaan, en waaromtrent men zich voornam, de uiterste behoedzaamheid in acht te nemen. WIERDE daarentegen was in eene geheel andere stemming. Hem zwol de fiere borst, en met het streelende bewustzijn van zijnen pligt gedaan, en zich zijner nieuwe betrekking waardig gedragen te hebben, ging hij — de pelotonsschool bestuderen? neen, een middagslaapje doen.

En zoo naderde eindelijk het gewigtig uur, waarop hij van zijne al of niet geschiktheid voor het lidmaatschap der vrijmetselaars-orde zou doen blijken. Gewigtig oogenblik, vooral voor hem, wiens eenigst examen hierin bestaan had, dat de schoolopziener hem eenmaal gevraagd had, welk onderscheid er bestond tusschen vokaal en konsonant, en waarop hij het antwoord, gestraft zij zijn stugge geest, zoetsappig was schuldig gebleven.

(*Wordt vervolgd.*)

Bijvoegsel tot den **OOSTPOST** *van den* 19*den July* 1858 n°. 57.

Na op den 31 Mei van Sydney te zijn vertrokken met eene goede gelegenheid, in gezelschap met de drie Engelsche schepen *Northumbrian*, *Rodney* en *Leapark*. Ten 12 uur van dien dag maakten wij ons bestek op, hetwelk bleek te zijn 23°. 21 32 Z. B. en 155°. 46 30 O. L. en op ééne Engelsche mijl na, volmaakt overeenstemmende met dat der drie andere schepen. Ik kwam toen met de drie andere kapiteins overeen om te sturen N. O. ½ O., om vrij te blijven van de Australie en wrakreven, hetwelk wij des avonds om 8 uur passeerden. Wij bepaalden daarna de koers voor den nacht te zullen volgen N. N. W., ten einde volgens onze berekening 15 Engelsche mijlen beoosten Kenn's rif te blijven. Des morgens ten 4 uur van den 7 Junij waren alle vier schepen genoegzaam bij elkandor, en moeten wij door zwaren storm zoodanig verleid zijn geworden, dat wij 10 minuten na 4 ure gewaar werden dat de *Rodney* op het Kenn's rif vast zat. Onmiddelijk brasten wij de ras's, maar vruchteloos, terzelfder tijd stootte ook ons schip, hetwelk na den derden stoot geheel op zijde lag met de groote luiken te water.

Onze pogingen om naar beneden te gaan en iets te redden, waren te vergeefs; onze booten werden door de branding weggeslagen, alvorens ze uitgezet konden worden en aldus zaten wij geheel reddeloos op de buitenzijde van het schip aan bakboordszijde, ons aan het want vastklemmende.

Met het aanbreken van den dag, bemerkte ons de *Northumbrian*, kapt. James Smith, die door het ons overkomen ongeluk nog bij tijds gewaarschuwd was, om over stag te gaan.

Met levens gevaar en zoo zelfs, dat eene der drie booten ons toegezonden, omver sloeg en op het strand spoelde, liet hij ons van het wrak halen, waar wij wegens de opkomende vloed geen half uur langer hadden kunnen blijven.

Wij hadden het geluk allen behouden aan boord te komen, en werden in onzen benarden toestand op de meest menschlievende wijs op de *Northumbrian* ontvangen en naar hier overgebragt, hoewel de bestemming van dit schip naar Calcutta is.

De *Rodney* sloeg op denzelfden dag, dat wij schipbreuk leden, ook uit elkander, diens ekwipage wist zich met eigen middelen te redden, en was reeds vóór ons op de *Northumbrian*, welk schip zij echter verlieten, om met de *Leapark* naar Calcutta te worden overgevoerd. Het manmoedig gedrag van den stuurman van de *Rodney*, die medegeholpen heeft om ons te redden, kunnen wij niet genoegzaam loven en zouden wij dien edelen man miskennen, indien wij hier geene afzonderlijke melding van hem maakten. (*Bat. Handelsblad.*)

ENGELAND.

Een der Engelsche tijdschriften vermeldt dat in Engeland van en met de maand Maart 1856 tot en met de maand April 1858 een en twintig stoomketels zijn gesprongen, waarbij gezamenlijk zeven en zestig perzonen het leven verloren en vele anderen zwaar gekwetst werden.

Bij die gevallen, waar de oorzaak kan worden opgespoord, hetgene veelal moeijelijk is, doordien de machinisten, stokers of andere ooggetuigen gewoonlijk onder de eerste slagtoffers behooren, bleek het dat de oorzaak van het ongeluk gelegen was in gebrek aan water in den ketel. in het door verroesting wegvreten der ketelplaten, in te hoog opgevoerde stoomspanning, in eene slechte inrigting der veiligheidsmiddelen, onbekwaamheid van den machinist ens.

Door de jury's werd in hun verslag omtrent het onderzoek herhaaldelijk aangedrongen op het vaststellen door het Gouvernement van bepalingen, die bij het gebruik van stoomwerktuigen moeten worden opgevolgd en een verbindend examen voor machinisten.

Zoo als bekend is, bestaan er in Engeland geene bepalingen zoo als in Nederland, Frankrijk, Pruissen enz. het geval is, en ieder is daar vrij om stoomketels van welken aard en constructie ook te gebruiken; maar hoevelen zijn ook niet het slagtoffer van die vrijheid.

DUITSCHLAND.

Er verheffen zich in Duitschland weder vele stemmen tegen een langer voortbestaan der speelbanken. Daar echter, om tot deze opheffing te geraken, eenparigheid van stemmen bij de Bondsvergadering vereischt wordt, is er voor 's hands nog geen uitzigt, dat deze wensch vervuld zal worden. Om intusschen dit kwaad zoo veel mogelijk te beteugelen, wordt bij de voornaamste Duitsche regeringen aangedrongen, om hare onderdanen het spelen bij deze banken op het strengst en bij zware geldboeten te verbieden, en aldaar kommissarissen van politie te onderhouden, om te waken, dat dit verbod gehandhaafd worde.

— Te Potsdam is in den voormiddag van den 4den Mei in de werkplaats van een meubelmagazijn, waarin ongeveer 150 menschen hun bestaan vonden, een hevige brand uitgebarsten, waarbij vier menschen zijn omgekomen, wier lijken men te gelijk met negen zwaar gewonde personen des avonds uit de puinhoopen heeft te voorschijn gehaald. Men vreest, dat er nog meer slagtoffers zullen gevonden worden. De eigenaar der zaak was juist wegens dringende aangelegenheden op reis naar Berlijn.

— Vijftien jaren geleden, stierf te Reichenberg de fabriekant Oppelt, wiens weduwe en kinderen bij die gelegenheid op het kerkhof een grafkelder lieten metselen, waarin zijn stoffelijk overschot bijgezet werd. Ongeveer vier weken geleden overleed de weduwe en de kinderen lieten haar naast den vader begraven. Men stond echter zeer verwonderd, toen men bij het openen des kelders de kist ledig en daarentegen een geraamte in een hoek in eene zittende houding vond. De man was klaarblijkelijk in schijndooden toestand begraven.

— Volgens latere mededeelingen nopens den brand te Frankenstein, hebben meer dan 30 personen daarbij het leven verloren. Bij het wegruimen van de puinhoopen, ontdekte men bestendig geheel verkoolde lijken. Men vermoedt, dat kwaadwilligheid bij die ramp de hand mede in het spel heeft gehad. Zonderling is het ten minste dat, in verscheidene naburige dorpen, bijna gelijktijdig op de meest onverklaarbare wijze brand is ontstaan.

— Uit Koningsbergen schrijft men, dat daar den 4den Mei een storm gewoed heeft, die groote verwoestingen aan daken en schoorsteenen aanrigtte. Het twee uren vandaar geleden dorp Guttenfelt, waar juist brand ontstaan was, is bij die gelegenheid totaal in de asch gelegd.

— De fabriekanten van beetwortelsuiker in de tolverbondsstaten zullen weldra eene algemeene bijeenkomst te Maagdenburg houden, ten einde te beraadslagen over de middelen, om bij de door de regeringen besloten verhooging der belasting op deze fabriekatie, hunne belangen te vrijwaren. Dat ook zij op hunne beurt den prijs van dien suiker verhoogen zullen, dit kan men met zekerheid verwachten.

— Te Bremen was dezer dagen veel sprake van eene bedriegerij, die, in geval zij niet nog in tijds was ontdekt, zeker de schroomlijkste gevolgen kon gehad hebben. Zeker Milotz, geëmployeerde bij de firma H. Ruppel en Zoon, correspondenten der stoomboot *Ariel*, te Bremen, was tegen den uitdrukkelijken wil van zijnen chef aan boord van dit vaartuig op reis gegaan. Daar laatstgenoemde gezien had, dat Milotz, die ook zaken voor eigen rekening deed, het kasboek met eenige gelden in eene geldkist had geborgen, waarvan de sluiting zelfs voor bekwame slotenmakers een geheim was, vatte hij een kwaad vermoeden op, zoodat hij overwijld, door middel van den telegraaf, waarvan de lijn zich tot den vuurtoren uitstrekte, maatregelen nam hem te doen arresteren Milotz werd dan ook te gelijk met een gefailleerden voortvlugtigen horlogiemaker J. C. A. Schnell, dien hij zonder plaatsbriefje aan boord had weten te brengen, bij den vuurtoren aan wal gezet en vervolgens met de stoomboot *Vulcanus* naar Bremerhaven en van daar naar Bremen getransporteerd, waar zij nog denzelfden avond in verhoor werden genomen. De policie, die zich nu in de eerste plaats liet gelegen liggen, om de vermiste gelden, ten bedrage van eenige honderden Thaler, op te sporen, ontdekte spoedig welk een helsch plan er gevormd was. De beide beschuldigden hadden, onder valsche namen, bij een vreemden schrijnwerker zes kisten besteld, waarvan zij er twee met ligt vuur vattende stof opvulden, namelijk eene met stroo en de andere met spaanders, terwijl de constructie zoodanig was ingerigt, dat de wanden van binnen met eene groote hoeveelheid lucifers in aanraking kwamen, zoodat ze op eene gemakkelijke manier in brand te krijgen waren. Iemand uit Hannover opzettelijk daartoe overgekomen, had voor hen de kistjes als transportgoederen naar New-York aan boord bezorgd, en den inhoud voor fijne Brusselsche kant opgegeven. Op grond van die aangifte werden zij door drie verschillende huizen, — te Londen, Amsterdam en Triest — tot eene gezamenlijke waarde van 28.000 Thaler geassureerd. Het plan der schuldigen was niet minder, dan de kistjes in volle zee in brand te steken en ze, schijnbaar ter voorkoming van grootere rampen, over boord te werpen, om zoodoende de assurantie-gelden meester te worden. De horlogiemaker had het binnenwerk der kisten vervaardigd en voor het geval, dat het bedrog aan boord van de *Ariel* niet mogt gelukken, waren de vier andere kisten, op dezelfde wijze ingerigt, tot nadere gelegenheid in een logement te Bremen ter bewaring gebragt. De policie heeft haar onderzoek reeds geëindigd, en de beschuldigden zijn thans naar de criminele regbank verwezen.

— Uit Hamburg wordt gemeld, dat het geld aldaar zoo overvloedig is, dat wissels door buitenlandsche huizen getrokken en door voorname bankiers aldaar geaccepteerd, gemakkelijk gedisconteerd worden tegen 1 pCt.

— De Hamburg-Braziliaansche stoomscheepvaart-maatschappij heeft zich insolvent verklaard. Het passief beloopt 1½ millioen mark banco en men gelooft dat slechts 33⅓ pCt. zal worden uitbetaald. Reeds heeft zich te Hamburg eene andere maatschappij gevormd, welke eene geregelde stoomscheepvaart tusschen Hamburg, Brazilie en geheel Zuid Amerika zal daarstellen.

— Den 4den Mei is er in het Poolsche stadje Sczuczin een hevige brand uitgebarsten, die bij gemis van tijdig aangebragte hulp zulk een snellen voortgang maakte, dat het geheele stadje op slechts enkele huizen na, eene prooi der vlammen is geworden, terwijl er tevens een aantal menschen bij zijn omgekomen. Op denzelfden dag zijn er nog twee aanzienlijke dorpen, het eene in het Restenberger district, het andere in de nabijheid van Koningsbergen totaal afgebrand. Het is opmerkelijk, dat er te gelijk in de provincie Posen, op onderscheidene plaatsen brand wat ontstaan.

RUSLAND.

Tot een algemeen overzigt van den staat der spoorwegen in Rusland dient het volgende: De reeds voltooide spoorwegen, namelijk de Nicolaas-baan van Warschau naar Krakau, met de ijzeren wegen van Zarskoe-Selo en Peterhof, strekken zich door het rijk uit tot eene lengte van 1000 wersten. Concessiën zijn verleend: 1°. aan de Russische spoorwegmaatschappij, voor den aanleg van het hoofdnet van Moskou naar Theodosia en Nischei Novogorod; van Kursk naar Libau en van St. Petersburg over Warschau naar de Pruissische grenzen, tot eene gezamenlijke lengte van 4000 wersten. 2°. Aan het beurs-committé te Riga voor den aanleg eener baan van Riga tot Dünaburg ter lengte van 210 wersten. Daarvan zijn reeds in aanleg die van St. Petersburg naar Warschau; terwijl met die van Nischei-Novogorod en Theodosia in het voorjaar zal begonnen worden. De door particuliere maatschappijen geprojecteerde wegen zijn: 1° van Moskou over Klomna en Niazan naar Saratow; 2°. van Orel over Kiew en Bracklaw naar Odessa, met eenen tak van Braclaw naar Brody; 3° van Rybinsk tot het station Blagow op de Nicolaas-baan; 4°. van Odessa naar het station Mackow; 5°. van Riga naar Mitau; 6°. van Dubow aan den Wolga- tot Bolatschew aan den Donoever, alles te zamen gerekend op eene lengte van 3000 wersten. Bovendien verwacht men nog projecten voor spoorwegen: 1°. in het gouvernement Wiatka, ter verbinding der oevers van de Wiatkarivier en de Wijtschegda; 2°. in het gouvernement Astrakan ter verbinding van Elton met de Wolga. Ten slotte wordt hierbij aangemerkt, dat de uitvoering van het project eener baan in de rigting van Moskou over Klomna, Niazan, en Tambow naar Saratow reeds aan bekwame ingenieurs is opgedragen, die dit werk in 1859 rekenen aan te vangen. Het daartoe benoodigd kapitaal, ten bedrage van 45,000,000 zilveren roebels, wordt voor de eene helft door eenen Belgischen aannemer en voor de andere helft door landeigenaars te Tambow en Saratow verstrekt.

— Men meldt uit Berlijn, dat aldaar uit St. Petersburg berigt is ontvangen dat de heer Goshkevitch door de Russische regering is benoemd tot consul in Japan. Deze heer, die zijn verblijf op het eiland Yedo zal houden, zal met zijne vrouw derwaarts vertrekken; en vermelding verdient het, dat zij de eerste Europesche vrouw zal zijn, wie het geoorloofd is het grondgebied van Japan te betreden. Wat haren echtgenoot aangaat, deze is waarschijnlijk zeer goed met de Chinesche en Japannesche gewoonten bekend, daar hij tien jaren te Peking heeft doorgebragt. Gedurende den Oosterschen krijg was hij aan boord van het Russische fregat *Diana*, hetwelk door de Britsche oorlogsschepen werd verjaagd. Het is bekend, dat de *Diana* in de Chinesche zeeën verongelukte. De heer Goshkevitch werd gered en scheepte zich aan boord van een Duitsch koopvaardijschip in, dat via Kamschatka naar Rusland bestemd was. Doch ook die reis was voor hem niet gelukkig. Het koopvaardijschip werd door een Britschen kruiser prijs gemaakt, en hij als gevangene naar Hongkong opgezonden. Na het sluiten van den vrede in vrijheid gesteld, vergezelde hij den gewezen bevelhebber van de *Diana* als tolk naar Japan; en keerde ten slotte naar St. Petersburg terug, waar hij een Japannees medebragt, met wiens medewerking hij een Japansch woordenboek had zamengesteld. Thans is de heer Goshkevitch voornemens over Siberie en de Amoor-rivier naar Japan te vertrekken.

KOLONISATIE.

Het door mij en negen anderen in April A°. P°. Z. M. den Koning aangeboden adres, waarbij de noodzakelijkheid wordt aangetoond, dat, even als dit voor het eiland Java bestaat, ook voor onze O. I. Buiten-bezittingen een *vast stelsel* van ontwikkeling mogt worden aangenomen en daargesteld, door ten dien einde een stelsel van kolonisatie in het leven te roepen, heeft, zoo als genoeg bekend is, de benoeming eener staats-commissie ten gevolge gehad, die geroepen werd, hieromtrent haar gevoelen en advies uit te brengen.

Den 24sten Dec. 1857 heeft die commissie hare taak voleindigd en het verslag harer overwegingen aan den Koning ingezonden.

Dat verslag, hetwelk op last van den onlangs afgetreden Minister van Kolonien werd in druk gegeven en thans voor het publiek verkrijgbaar is gesteld, heeft ons *groot* genoegen gegeven, en bevelen wij allen belangstellenden ter lezing aan.

Er blijkt toch uit, dat ons adres reeds vruchten draagt; dat de aangetoonde noodzakelijkheid van aanneming van een vast stelsel ter ontwikkeling onzer Buiten-bezittingen, ook door de staats-commissie wordt ingezien, en zij mede verklaart, daarvoor, onder zekere bepalingen, de particuliere industrie te behoeven.

Uit al hare voorstellen, vervat in het tweede gedeelte van haar rapport, waarvan ik eenige der voornaamste punten hier laat volgen, blijkt deze zienswijze, of zoo als zij zich uitdrukt, hare overtuiging.

De commissie begint met te zeggen, dat door zamenwerking van de *Regering* en van *Particulieren*, velerlei nieuwe bronnen van productie kunnen worden geopend, welke weder ruime welvaart en nationale krachtsontwikkeling zullen ten gevolge hebben en geeft daarbij te kennen, dat het niet genoegzaam zal wezen, dit beginsel aan te nemen, maar het tevens noodig zal zijn, het openbaar te verkondigen, en daarbij de verklaring te voegen, dat de Regering het wenschelijk acht: dat de welberadene ondernemingszucht der Nederlanders hare aandacht vestige op de verschillende voorwerpen, welke eene voordeelige exploitatie beloven; dat de Regering bereid is, zulke ondernemingen naar billijkheid te beschermen en zelfs in den beginne door aanmoedigings-middelen, in het leven te roepen en te ondersteunen;

dat de eerste aanwijzing niet te beperkt, maar ruim genoeg dient te zijn, om te kunnen beantwoorden aan de groote verscheidenheid, welke ten aanzien van de velerhande voorwerpen van ontginningen, ten aanzien der uiteenloopende middelen en bedoelingen der ondernemers bestaat;

dat elk Nederlander, die niet door de wet onbevoegd is, het regt zal hebben zich te vestigen, om den door hem voorgenomen tak van landbouw en nijverheid, in het groot of in het klein uit te oefenen, zonder dat dit van *gunst* afhankelijk zij;

dat afstand van gronden in vollen vrijen eigendom, de meest wenschelijke toestand voor den ondernemer is, maar dat, zoo daartegen gegronde bezwaren bestaan, en het beginsel van afstand niet kan worden aangenomen, (alhoewel volgens de commissie het regt van verkoop van gronden door Z. M. den Koning altijd is bestaande gebleven) afstand in erfpacht, b. v. voor 99 jaren, in aanmerking komt, en dat hoe korter de termijn van afstand in erfpacht wordt gesteld, hoe bezwarender en bedenkelijker het wordt kapitalen in eene onderneming te wagen, en hoe minder gevoegelijk het doel zal worden bereikt;

dat de voorwaarden van afstand, hoe dan ook, niet te

bezwarend moeten zijn; geldelijk voordeel moet niet door de Regering worden beoogd, maar wel het nationaal indirect voordeel, dat het gevolg moet wezen der uitbreiding van het productief vermogen der Overzeesche bezittingen, door den ondernemingsgeest en vruchtbare aanwending der Nederlandsche kapitalen;

dat vooral in den aanvang en tot dat de ondernemingen vruchtdragend zullen zijn, de ondernemers niet onder den last van geldelijke heffingen gedrukt moeten gaan.

De commissie acht het zelfs wenschelijk en noodzakelijk ter aanmoediging, aan ondernemers, die de middelen missen, kleine rentelooze voorschotten te doen.

Ook wil zij vreemdelingen en hunne kapitalen niet geheel uitgesloten zien, maar dit geheel van den wil der regering afhankelijk laten, onder de opmerking nogtans, dat waar de ondernemings-geest der Nederlanders *flaauw* of *ongenoegzaam* blijft, zulks noodzakelijk zou kunnen worden.

De Staats-Commissie geeft verder in uitgebreiden omvang aan, welke landbouw-ondernemingen en welke andere bedrijven, zij nuttig en noodzakelijk oordeelt voor de algemeene ontwikkeling; de ontginning en exploitatie van verschillende mijnen wordt daarbij niet vergeten, terwijl zij tevens als haar gevoelen aangeeft, dat in fabrieken, als *machinisten*, *opzigters*, *meesterknechts* en verder in alle bedrijf, dat de Engelschen met de benaming van *skillet labour* bestempelen, vele Nederlanders zullen kunnen worden gebezigd, en wil zij, dat op sommige plaatsen en voor sommige ondernemingen, gepensionneerde officieren en gepasporteerde onderofficieren in aanmerking zullen komen, en dit wel op de meest voordeelige voorwaarden.

Het benuttigen van Inlandsche stammen voor de bearbeiding der verschillende cultures, zoo als dit op Java plaats heeft, meent de commissie ook voor de Buitenbezittingen te moeten aanbevelen en wil zij daarvan, onder zekere voorwaarden, de Chinezen niet uitgesloten zien.

Al deze veel omvattende, hoogst belangrijke voorstellen, om Nederlanders, tot het daarstellen van verschillende ondernemingen, in sommige gevallen met behulp van Europeanen tot andere Natien behoorende, aan te moedigen, zullen bij eene ten uitvoerlegging, de krachtige ontwikkeling der Buiten-bezittingen ten gevolge hebben. En zoo men dit nu al niet regtstreeks met den naam van kolonisatie mogt willen bestempelen, zoo is het niet te min zeker, dat daardoor het Europesche element in die Bezittingen reeds belangrijk zal worden versterkt, en zij beter aan hunne bestemming zullen gaan voldoen.

Ook de conclusie der commissie van het eerste gedeelte van haar rapport, rakende meer bepaaldelijk kolonisatie of volkplanting, mag men naar omstandigheden, niet geheel ongunstig noemen. Immers wordt daar geadviseerd „dat voor zoo veel betreft het toelaten van Nederlanders, die op eigene kosten naar Boeroe, of andere daartoe te bestemmen gedeelten van Nederlandsch-Indie, wenschen te vertrekken, en zich daar te vestigen tot uitoefening van eenigen tak van landbouw of nijverheid, het in de bedoelingen der regering ligt, daartoe ruime gelegenheid, aan te bieden."

Als nu de regering het dáár voorgestelde stelsel is toegedaan en de bepalingen daarvoor even gunstig en voordeelig wil maken, als die, welke voor de ontwikkeling der Buiten-bezittingen worden aanbevolen, is het met grond te verwachten, dat al degenen, die thans, om welke reden dan ook, hunnen geboortegrond willen verlaten, nu niet meer, als vroeger, onder eene hun geheel vreemde regering en soms onder een zeer ongunstig klimaat, zoo als o. a. dat van Brazilie, zich zullen gaan vestigen, maar zonder twijfel gaarne naar onze O. I. Buiten-bezittingen zullen verhuizen; althans als zij daarbij de medewerking der regering zullen mogen ondervinden en men hun vruchtbaren bodem met gezond klimaat, op een der eilanden in den Indischen Archipel ter kolonisatie zal willen aanwijzen.

Hieruit zullen van zelve kleine proeven van volkplanting ontstaan, die, zoo zij met oordeel en voorzigtigheid, spoedig overtuigend zullen leeren, dat eene kolonisatie van Europeanen in onze O. I. niet alleen mogelijk is, maar dat zij de schoonste resultaten geven zal en het dus geene hersenschimmen waren, welke ik mij van de uitkomsten van zulk eene onderneming heb voorgesteld.

Met grond mogen wij verwachten, dat de tegenwoordige Minister van Kolonien, als voorzitter der staats commissie, nu aan zijne eigene voorstellen weldra gevolg zal geven, hetgeen volgens Zr. Excs. rede, uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 24 April jl., dan ook trouwens wel Zr. Excs. bedoeling schijnt te zijn.

Overigens wil ik voor het oogenblik geheel daarlaten, in hoever het eerste gedeelte van het rapport der staatscommissie, wat betreft de kolonisatie, als gestelde hoofd-kwestie, beantwoordt aan hetgeen van eene volstrekte onzijdigheid had mogen worden verwacht, later zal zich ongetwijfeld de gelegenheid voordoen, daarop terug te komen. Er zijn toch argumenten door de staats-commissie aangevoerd, die behooren te worden ter toetse gebragt en ontzenuwd.

Maar er is nu dadelijk iets anders, waarop ik de aandacht meen te moeten vestigen:

Toen ik op den 11den Mei A°. P°. alzoo reeds een jaar geleden, met twee andere onderteekenaren van het adres, ter audientie was bij den nu afgetreden Minister van Kolonien, verzekerde Z. Exc. ons, dat toen reeds eenige exemplaren van mijne brochure door hem waren gezonden aan den gouverneur-generaal van Ned.-Indie, met last, om daarop de betrokkene gouverneurs en residenten der Buiten-bezittingen te hooren.

Ongetwijfeld zal de gouverneur-generaal den chef der geneeskundige dienst aldaar, en welligt andere kundige geneesheeren, evenzeer tot de uitbrenging van hun advies over deze belangrijke zaak hebben genoodigd; en ben ik er van overtuigd, dat dienaangaande hoogst belangrijke geschriften bij het Indische bestuur zijn ingekomen, waaronder, die volkomen instemmen met ons gevoelen omtrent de wenschelijkheid van kolonisatie en uitbreiding van het Nederlandsch element in onze O. I. Buiten-besittingen, en die de mogelijkheid daarvan buiten allen twijfel stellen, zoo met betrekking tot de beschikbare gronden en plaatselijke aangelegenheden, als ten aanzien van de aanraking met de inheemsche bevolking. Nu wensch ik de vraag te doen of deze rapporten nog niet ontvangen waren, toen publiciteit gegeven werd aan het rapport der staats-commissie en zoo neen, of die rapporten nu ook niet behooren te worden openbaar gemaakt, opdat het oordeel des publieks niet eenzijdig worde voorgelicht, maar in de gelegenheid gesteld worde zich eene meening te vormen, op al de door de regering ingewonnen advisen. Bovendien mag men veilig verwachten, dat advisen, uitgebragt door mannen ook van practische kennis en ervaring, op de plaats zelve waar alles naauwkeurig onderzocht en beoordeeld is kunnen worden, hoogst belangrijke wenken zullen bevatten, zoo ten aanzien van het klimaat, de geschiktheid van den bodem, belangen van de inheemsche bevolking, als omtrent de binnen- en buitenlandsche politieke gesteldheid van de eilanden, in ons adres bedoeld, al hetwelk op het te nemen besluit van de regering van grooten invloed zal zijn.

De onderwerpelijke kwestie is van nationale beteekenis geworden.

Elk individu, die eenig belang stelt in zijn vaderland en zijne kolonien, is daarbij geïnteresseerd en moet dus eene algemeene openbaarmaking van het voor en tegensprekende dezer zaak wenschen, omdat hij alleen daardoor, tot eene grondige beoordeeling, tot heldere inzigten kan geraken. Ook wordt deze openbaarmaking nog gebiedend gevorderd, ter aanmoediging van degenen, die zich, hetzij direct of indirect mogten willen begeven in de door de staats-commissie aangegevene ondernemingen, want eerst dan zullen zij in de gelegenheid zijn gesteld, met juistheid te boordeelen, wat zij daarvan in billijkheid kunnen verwachten.

Hoe schoon, veelomvattend, uitmuntend en vrijgevig het tweede gedeelte van het rapport der staats-commissie ook wezen moge, zoo bevat het eerste niettemin te ongunstige, te afschrikkende betoogen tegen de gezondheid en levensduur der Europeanen, die zich naar India zouden wenschen te verplaatsen, om niet bij velen angst en bekommering te verwekken, ja! zelfs welligt te verhinderen, dat zich personen voordoen, om zich aan het hoofd te plaatsen van de zoo nuttige ondernemingen, door de commissie voorgedragen, waardoor haar doel, gemist, haar arbeid vruchteloos zou worden en onze buiten-bezittingen meerendeels zouden blijven, wat zij thans nog zijn: lastposten voor den staat!

Amsterdam, 10 *Mei* 1858. F. H. VAN VLISSINGEN.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Julij	14	Nederl. Ind.	Krabbe.	Mardam.	Panaroekan.
"	15	" "	Al Oosmanie.	Said Achm. bin Aloewie Assegaf.	Batavia.
"	—	" "	Djodol Haer.	Sech Achm. Basbay.	Samarang.
"	16	Nederlandsche	Elizabeth Anthonia.	J. Jansen.	Batavia.
"	—	"	Johannnis Hendrikus Ferdinand.	G. H. Lodewijks.	Sydney.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar.*
Julij	14	Nederl. Ind.	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
"	—	" "	Ydroessie.	Said Abd. bin Alie Bafagie.	Grissee.
"	15	Nederlandsche	Colombine.	C. A. Malbran.	Banjermassing.
"	—	Nederl. Ind.	Stoomschip Palembang.	H. J. Roseboom.	Batavia v. Samarang
"	—	Engelsche	Ellen.	A. C. Bing.	Makasser.
"	16	Nederl. Ind.	Stoomschip Makasser.	F. H. Schmidt.	Mol. v. Macasser en Timor

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Zweedsche	Maria Charlotte.	Schmidt.	Falmouth.	Fraser Eaton & Co.
Fransche	Morie Gabrielle.	Ropert.	Onbepaald.	" " " "
Engelsche	Lismoyne.	Dempster.	China.	" " " "
Nederlandsche	Johannes Henricus Ferdinand.	Lodewijks.	Onbepaald.	" " " "
Bremer	Horatio.	H. A. Holm.	Onbepaald.	P. Kervel & Co.
Oldenburger	Fannij Kirchner.	B. Block.	China.	" " " "
Nederl.	Stad Assem.	Kaserbult.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
Nederlandsche	Schoon Verbond.	Borcherts.	"	" " "
"	Doggersbank.	P. Kerkhoven.	Onbepaald.	" " "
"	Cornelia.	Witte.	Nederland.	" " "
"	Cornelis Antonie.	Kleoe.	"	" " "
"	Stad Utrecht.	Jaski.	"	" " "
Engelsche	Princcas.	G. Sargent.	Hongkong.	McMillan Marten & Co.
"	Thames.	M. Luckse.	Amsterdam.	" " " "
Nederl. Ind.	Pictura.	W. Vogel.	Onbekend.	B. Kopersmit & Co.
Nederlandsche	Ystroom.	A. Hansen.	Nederland.	" " " "
Engelsche	Sea Bird.	Stephenson.	Onbepaald.	Major Matzen & Co.
Nederlandsche	Witte Cornsz.' de Wit.	Kruime.	Nederland.	Ruyl Cramer & Co.

Vertrokken Passagiers.

Met de Nederl. bark *Colombine*, Z. M. troepen en bannelingen.

Met het Nederl. Ind. stoomschip *Palembang*, de heeren W. P. Woodbury, P. Kervel, P. Broekman, J. Coon, mevr. von Griesheim, Z. M. troepen en bannelingen.— Met het Nederl. Ind. stoomschip *Makasser*, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; stoomschepen Madura, Gedeh en Merapie, de schepen Sea Bird, Doggersbank, Schoon Verbond, Dominon, Princes, Thames, Marie Gabrielle, de Stad Uitrecht, Al Oosmanie en Elizabeth Anthonia; stoomschip Batavia; de barken Fathal Ma-än, Saijan Maskoer, Goansien, Fathal Kair, Oosterling, Fannij Kirchner, Lismoijne, Horatio, Pictura, Witte Corneliszoon de Witt, Ystroom, Hing Goan, Cornelia, Cornelis Anthonie, Fathul Joesoer, Stad Assen; Djadal Haer en Johannis Hendrikus Ferdinand; de brikken Catharina Geertruida, Sophia, Fraser en Atiatool Rachman; de schoeners Bientang Timor, Pinang, Boesirie, Bingseeng en Sarie Tengaroong; de kotter Krabbe.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

5 Julij. De Ned. Ind. bark *Hector*, gezagv. J. C. Kruijmel, van Batavia den 10 Junij; de Ned. Ind. bark *Zein*, gezagv. Sech Mohamat bin Awab Balagbal, van Soerabaija den 29 Junij.

6 Julij. De Ned. Ind. bark *Madina*, gezagv. Hadjie Mohamat Sedik, van Soerabaija den 29 Junij.

10 Julij. De Ned. Ind. bark *Antoinette*, gezagv. Sech Moebarak bin Mohamat Bawadie, van Batavia den 16 Junij.

VERTROKKEN.

5 Julij. De Ned. Ind. schoener *Sophia*, gezagv. Siendoe Jaija, naar Soerabaija; het Ned. Ind. schip *Djoedool Moebarak*, gezagv. Sech Oemar bin Mohamat Alan, naar Banjarmassing.

7 Julij. De Ned. Ind. bark *Faidool Rachman*, gezagv. Said Achmat bin Abdoragman Baalie, naar Tagal.

9 Julij. De Ned. Ind. schoener *Fathool Haer*, gezagv. Alie bin Mohamat Molahella, naar Batavia; de Ned. Ind. schoener *Atiat Tilmaula*, gezagv. Sech Obit bin Said Baharis, naar Bandjarmassing.

10 Julij. De Ned. Ind. bark *Fathul Karim*, gezagv. Sech Achmat bin Oemar Fagie, naar Samarang, Tagal en Cheribon, passagier de luitenant-kolonel J. W. Macdonald.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De schoeners Maria, Mansoer, Sumanap, Almasshoor, Mifrejool Moelook; het schip Amana Tulbarie; de barken Hector, Zein, Madina en Antoinette.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 15den tot en met den 17den Julij 1858.

AANVOER.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Alosmanie*, gezagv. Said Achmat bin Alwie Asegaf, agent Gezagvoerder.

16 kisten manufacturen, Fraser Eaton & Co; 1 schrijftafel, Wm. Mathieu & Co; 2 kisten en balen manufacturen, 5 kollies scheepsbehoeften, Adam & Co; 14 kisten manufacturen, 12 pakjes zeildoek, 200 picols tarwe, 15 vaten teer, 22 vaten spijkers en kleinigheden, Order.

Van Nederland per het Nederl. schip *Stad Utrecht*, gezagv. Jaski, agenten Schimmelpenninck & Co.

60 nieuwe leggers, Anemaet & Co; 5 kisten manufacturen, P. Kervel & C; 10 vaatjes boter, Vreede; 100 vaatjes boter, 25 kelders genever, 89/1 en 32/2 ledige leggers, Schimmelpenninck & Co; 1 kist laken, McMillan Marten & Co; 225 vaatjes boter, 75 kistjes kazen, Order.

UITVOER.

Naar Batavia via Samarang per de Ned. Ind. stoomboot *Palembang*, gezagv. Roseboom.

1 kist bladkoper, 9 vaatjes spijkers, 1 kist boeken, 1 kist diversen, Fraser Eaton & Co; 8 kisten oranje twills, N. H. M.; 2 kisten monsters, 1 kist mousselinen, P. Kervel & Co.

Naar Nederland per het Nederl. schip *Ystroom*, gezagv. Hansen.

80 picols rotting, 2675 picols koffij, 4001 15/100 picols suiker, N. H. M.

Naar Batavia en Samarang per de Ned. Ind. bark *Sara Eleonora*, gezagv. Schuijmer.

37 kisten wijn, 3 kisten likeur, 1 kist aardewerk, Gezagvoerder.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol. *f* 15½.—
KOFFIJ per picol *f* 25.—
RIJST (CARGA) per kojang *f* 110 à *f* 120.—
Id. (WITTE) " " *f* 135 à *f* 150.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 150 à *f* 250.—
ARAK per legger Nominaal.
OLIE (KLAPPER) *f* 20.—
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING *f* 7 à *f* 9.—
WISSELKOERS 97%

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. WIJT & Z. te *Rotterdam* en bij L. VAN BAKKENES Co te *Amsterdam*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.